

POLITIET

Barne-, Likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
201104560

Vår referanse
2011/04939-2 008

Dato
02.03.2012

Høringsuttalelse i anledning høringsnotat om endring i gjeldsordningsloven m.v. utarbeidet av Barne- inkluderings og likestillingsdepartementet

Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslag til endringer i gjeldsordningsloven vedrørende kanalisering av sakene til særskilte namsmenn, samt enkelte tilføyelser om å åpne for søknader om gjeldsforhandling fra utlandet. Dessuten ber departementet om høringsinstansenes syn på forslag om en fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningsavgjørelser, samt forslag om å etablere standardiserte livsoppholdssatser til bruk ved gjeldsordning og tvangsinn drivelse.

Namsfogden i Bergen er en del av Hordaland politidistrikt som med 30 kommuner og 433 000 innbyggere inkluderer storbyen Bergen og 11 lensmannsdistrikt med stor variasjon i både geografi og befolkningstetthet. Med et årlig tilfang på rundt 300 saker de siste årene har Namsfogden i Bergen erfaring med et høyt antall saker med et bredt omfang. Man har de senere årene i tillegg avhjulpet flere av de omkringliggende distriktene med saksbehandling, og på denne måten ytterligere utvidet det allerede store og uensartede området med tanke på problemstillinger og geografiske avstander. Namsfogden i Bergen er kompetansesenter for den sivile rettspleie i Hordaland.

Vedrørende standardiserte livsoppholdssatser ved gjeldsordning og tvangsfullbyrdelse

Hordaland politidistrikt mener vurderingen av livsoppholdssatsen i det vesentlige har sammenheng med de formål man ønsker å oppnå. Disse formålene er spesifisert i gjeldsordningsloven § 1-1:

Loven skal gi personer med alvorlige gjeldsproblemer en mulighet til å få kontroll over sin økonomi. Den skal legge forholdene til rette for at skyldnere med slike problemer etter søknad om gjeldsforhandling kan oppnå en gjeldsordning enten ved avtale med fordringshaverne (frivillig gjeldsordning) eller ved stadfestelse av tingretten. Loven skal sikre at skyldneren innfrir sine forpliktelser så langt det er mulig, samt at det skjer en ordnet fordeling av skyldnerens midler mellom fordringshaverne.

Hordaland politidistrikt

Loven er således en balanse mellom velferdspolitiske og sosialøkonomiske forhold. På den ene siden skal den ivareta resosialisering av enkeltindividets sosiale nød ved ny kontroll over sin økonomiske situasjon, og samtidig skal samfunnets interesser sikres ved dekning av fordringer og ivaretagelse av alminnelig betalingsmoral.

Med denne begrunnelsen sier Hordaland politidistrikt seg enig med høringsutvalget i at gjeldsordningssatsene har blitt utilsiktet høye. Det er imidlertid flere hensyn å ivareta ved fastsettelsen av en ny og lavere sats.

En ny vurdering av livsoppholdsbeløpet bør vekte både de velferdspolitiske og de sosialøkonomiske hensyn. Med redusert sats som utgangspunkt, er hensynet til både kreditorene og alminnelig betalingsmoral allerede i stor grad ivaretatt. Det videre hensynet ved fastsettelse av en nedre grense for livsoppholdssats går dermed i stor grad på vurderingen av skyldners reelle økonomiske behov, og i hvilken grad man fortsatt ønsker at gjeldsordning skal være et reelt alternativ.

Høringsutvalget tar ved fastsettelsen av nytt livsoppholdsbeløp for gjeldsordning utgangspunkt i dagens satser for bidragsevne, som ligger noe høyere enn femårsbudsjettet som er utarbeidet av Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO). Det anbefales videre en årlig justering.

Hordaland politidistrikt finner det i forhold til gjeldsordningen som et reelt alternativ rimelig å legge spesielt vekt på kostnadene for strøm og transport.

Begge disse postene kommer som tillegg for NAVI-s satser for bidragsvurdering, og posten for strøm er holdt utenfor også i SIFO-s budsjett. Når det gjelder tillegget som høringsutvalget har lagt til grunn i nytt livsoppholdsbeløp fremstår dette som levere enn hva Namsfogden i Bergen oppfatter som de faktiske kostnadene på området. Det verdt å merke seg at disse utgiftsområdene var tilgodesett med hhv. kr. 1115,- og kr. 570,- i gjeldsordningssatsen for 2011. Det er ikke urimelig å anta at de reelle utgiftene på disse områdene kan være enda høyere, jfr. minstepris for et månedskort i Bergen og nærmeste omegnskommuner som er kr. 660,-

Hordaland politidistrikt slutter seg ellers til høringsutvalgets forslag om én ny standardsats uten oppdeling i spesifiserte utgiftsområder, og at disse skal gjelde både for områdene bidrag og gjeld.

Lik sats for gjeld og utlegg – gir lik sats likt utfall?

Når det gjelder vurderingen av en standardsats mener Hordaland politidistrikt at det er viktig å påpeke at utgangslighet ikke nødvendigvis gir resultatlighet. Dette er spesielt en problemstilling i forholdet mellom gjeldsordning og utlegg, hvor tilfanget av informasjon og dokumentasjon i sakene i praksis er vesentlig forskjellig. Ved behandlingen av en gjeldssak vil namsmyndigheten kreve fullt innsyn i skyldners økonomi, mens man i en utleggssak ofte baserer seg på beregninger. Utfallet av dette er at en gjeldsordningsavtale pålegger skyldnere å frasi seg engangsutbetalinger, som i denne sammenheng også vil være gjeldende for feriepenger, halv skatt og eventuelle bonuser. Det samme vil ikke være tilfellet for utleggssaker hvor trekket løper uavhengig av slike utbetalinger om disse ikke innmeldes. Hordaland politidistrikt er dermed av den oppfatning at utleggssatsen må reduseres

tilsvarende en beregnet prosentsats for utbetalinger tilsvarende de overnevnte, om formålet med standardiserte satser skal oppnås.

En annen vurdering som peker i samme retning er de tidligere nevnte formål for gjeldsordningsloven, som tar sikte på å gi personer med alvorlige gjeldsproblemer en mulighet til å få kontroll over sin økonomi samtidig som hensynet til kreditorene ivaretas så langt det er mulig. Alle sider ved disse formålsbestemmelsene følges best opp ved et nært samarbeid med skyldner og en så stor som mulig oversikt over dennes økonomiske beskaffenhet.

Med tanke på gjeldsordningslovens formål om en endelig løsning er en slik overgang fra utlegg til gjeld også et innspill i en stadig pågående debatt om saksmengde, ressursbruk og effektivisering. Et utleggstrekk nedlegges ofte på usikkert grunnlag, og endringer er i mange situasjoner uunngåelige. Slike trekk er i tillegg beregnet for en kortere periode og tar ikke hensyn til det fulle kreditorfellesskapet, slik at samme person ofte har flere parallelle og etterfølgende saker til behandling. En overgang til gjeldsordning og en endelig løsning vil være et godt insentiv for skyldner, samtidig som det vil være effektiviserende for namsmyndigheten ved å redusere saksmengde og ressursbruk.

Hordaland politidistrikt er på bakgrunn av dette av den oppfatning at det er av interesse at personer som nevnt i lovens formål blir ledet i retning av gjeldsordning heller enn utleggstrekk.

Med bakgrunn i den reduksjon en standardisering er forventet å gi i forhold til dagens livsoppholdssatser, finner Hordaland politidistrikt det viktig å ivareta barns særlige behov i en slik situasjon. Det er ikke ønskelig å svekke barns stilling, og særlige satser på dette området er av vesentlig betydning. Det presiseres derfor at eventuelle stordriftsfordeler ikke må gå på bekostning av de særlige satsene for barn i en slik grad at effekten av disse ikke i vesentlig grad forsvinner. Hordaland politidistrikt tilslutter seg ellers høringsutvalgets forslag som gjelder særlige satser for barn.

Hordaland politidistrikt tilslutter seg høringsutvalgets forslag som gjelder etableringen av en overgangsordning i gjeldsordningssakene, slik at lovendringen i minst mulig grad griper inn i etablerte ordninger. Det understrekes også at dette også bør gjøres gjeldende for gjeldsordningssaker med flytende dividende.

Vedrørende lokalisering av gjeldsordningssaker hos utpekte namsmenn

Spørsmålet det her skal tas stilling til er sentralisering innenfor det enkelte politidistrikt ved innføringen av en hjemmel for at Kongen kan fastsette at søknader i et politidistrikt skal fremsettes for en av namsmennene.

Vurderingen av lokalisering er en vekting mellom flere kryssende hensyn hva gjelder geografisk nærhet og rettssikkerhet, og da er det viktig å klargjøre hva som ligger til grunn for en slik vurdering. Bakgrunnen og utgangspunktet for Hordaland politidistrikt er sentralisering innenfor Hordaland politidistrikt med sine 30 kommuner og 11 lensmannsdistrikt utenom Bergen. Av disse kontorene er det bare ett utenom Bergen som har flere enn 20 saker i 2011. Fylkets geografiske variasjon er meget stor og medfører stor variasjon og tilfang av utfordringer, og blant annet er reisetiden med offentlig transport opp

i mot fire timer fra Odda til Bergen. Situasjonen er dermed representativ for det meste av landet med unntak av det sentrale østlandsområdet.

Gjeldsordninger er et område med tidvis komplekse problemstillinger hvor saksbehandlingen i tillegg strekker seg over et langt tidsintervall, og kvalitet og rettssikkerhet forutsetter faglig kompetanse og dyktighet. Dette kan bare ivaretas ved en jevnlig praktisk utøvelse på fagområdet, noe som krever behandling av en viss mengde saker. Det er vår oppfatning at sakstilfanget må tilsvare minimum to fulle årsverk på gjeld for å opprettholde den faglige kompetansen og dyktigheten som er nødvendig for å sikre rettferdig likebehandling og ivareta rettssikkerheten. Dette er også et innspill i debatten om ressursbruk og effektivisering som er nevnt under punktet vedrørende standardiserte livsoppholdssatser. Hordaland politidistrikt ser at både alle parter, fra skyldner til politidistrikt, vil nyte fordeler av en sentralisering innefor distriktet ved at det på denne måten kan foretas en langt mer effektiv utnyttelse av politidistriktets samlede ressurser.

På steder der befolkningsgrunnlaget og/ eller geografisk beliggenhet gjør at tilgjengelighet og reisevei for skyldner blir uoverkommelig grunnet kravene til saksomfang, anbefaler Hordaland politidistrikt at nærmeste namsmyndighet/ kompetansesenter har besøksdager også på andre lokale kontor.

Hordaland politidistrikt tilslutter seg høringsutvalgets uttalelse om at kravene til kvalitet og rettssikkerhet bør gå foran ønskene om tilgjengelighet og kort reisevei for skyldneren.

Vedrørende gjeldsforhandlinger for personer bosatt utenfor Norge

Spørsmålet er i hvilken grad det skal være mulig å fremsette en søknad om gjeldsordning uten stedlig tilstedeværelse eller gjeldende vernetingsregler.

Dette innebærer en rekke både rettslige og praktiske problemer som i stor grad er gjennomgått av høringsutvalget selv. Det hefter stor grad av tvil til i hvilken grad det kan dokumenteres at en sak er ”ukomplisert” allerede før åpning, da det i praksis ofte viser seg at en i utgangspunktet enkel sak på et senere tidspunkt kan bli veldig kompleks. Dette må i særlig grad gjelde saker der skyldner er stedlig fraværende og sakens øvrige opplysninger er vanskelig tilgjengelige, og problemet kompliseres i ytterligere grad av at vernetingsreglene ikke enkelt verken kan følges eller kontrolleres.

Hordaland politidistrikt vil på dette grunnlaget ikke anbefale en ytterligere åpning for søknad om gjeldsforhandling for personer bosatt utenfor Norge, og tilslutter seg dermed ikke høringsutvalgets forslag på dette området.

Vedrørende fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningsaker

Spørsmålet det skal tas stilling til er i stor grad i hvilken utstrekning nordiske kreditorer må akseptere og respektere prosessen og vedtakene i en gjeldsordning fra et annet nordisk land.

Allerede i dag godkjenner norsk namsmyndighet utenlandske kreditorer, og forslaget om en fellesnordisk anerkjennelse medfører dermed ikke noen umiddelbare forandringer på dette området. Det vil imidlertid kunne lette kommunikasjonen mellom partene involvert i en gjeldsordning, og dermed få en praktisk fordel for både skyldnere, kreditorer og namsmyndigheten.

Hordaland politidistrikt er av den oppfatning at en fellesnordisk anerkjennelse bør aksepteres, og tilslutter seg dermed høringsutvalgets forslag på området.

Med hilsen

Lillian Borge Bersaas
namsfogd

Saksbehandler:
Lars Øivind Berg
Rådgiver

Kopi til:
Politimester Geir
Gudmundsen